

УДК: 303.01

**ДЕРЖАВНА ЕТНОПОЛІТИКА МІЖ
АСИМІЛЯТОРСТВОМ ТА МУЛЬТИКУЛЬТУРАЛІЗМОМ****Микола Лазарович**

*Тернопільський національний економічний університет,
юридичний факультет, кафедра документознавства,
інформаційної діяльності та українознавства
вул. Микулинецька, 46 а, 46018, м. Тернопіль, Україна,
e-mail: lazar-m@ukr.net*

Проаналізовано асиміляційну й мультикультурну моделі етнополітики, особливості їхнього формування та функціонування. Підсумовано, що обидві моделі не є універсальними й потребують нових підходів та механізмів.
Ключові слова: етнополітика, держава, меншини, асиміляція, мультикультуралізм.

Доголовних категорій, які забезпечують пошук способів гармонізації між етнічних відносин, належать етнонаціональна політика. Її виникнення зумовлене поліетнічним складом багатьох держав світу та необхідністю ефективного інтеграції етнічних суб'єктів з політичною структурою суспільства. Традиційно об'єктом етнонаціональної політики вважають нації й етноси (народи), етнічні спільноти, національні меншини, а також відносини між ними. Серед суб'єктів етнонаціональної політики виділяють державу, органи місцевого самоврядування, власна нація та етноси (народи), політичні партії, національно-культурні об'єднання, релігійні організації, засоби масової інформації, освітні установи. Причому важливо зазначити, що суб'єкт-об'єктний склад етнонаціональної політики має динамічний характер: один і той самий інститут чи соціальна група можуть змінюватися місцями [28, с. 93], тобто бути суб'єктом, і об'єктом.

Однією з найвпливовіших соціальних груп, «організованою зверху донизу» [23, с. 52], американський соціолог російського походження П. Сорокін назвав державу. Тому саме вона як суб'єкт етнополітики найбільш відповідальна за те, щоб забезпечити діалог етнічних груп із владою. Український етносоціолог В. Євтух визначив сутність державної етнополітики як систему принципів і практичних заходів держави, спрямованих на задоволення потреб різних етнічних спільнот, пов'язаних зі специфікою їхнього етнокультурного розвитку, регулювання міжетнічних відносин, усунення чинників міжетнічної напруженості й міжетнічних конфліктів, забезпечення участі у державотворчих процесах різних структурних компонентів етнонаціональної структури суспільства [8, с. 119].

Залежно від способу взаємодії суб'єктів етнополітики науковці вирізняють дві основні етнополітичні моделі – асиміляційну та мультикультурну. В їхніх межах можливі насильницька чи добровільна асиміляція та вільна конкуренція етнічних спільнот, і їхніх культур.

Метою статті – аналіз асиміляційної та мультикультурної моделей етнополітики, особливостей їхнього формування і функціонування.

Серед зарубіжних і українських науковців, котрі досліджували окреслену проблему, назвемо О. Борисову, С. Дрожжину, Н. Кірабаєва, Р. Коршука, Ч. Кукатаса, В. Малахова, І. М'язову, Ф.-О. Радтке, Н. Смелзера, В. Тішкова, М. Уолцера, Ф. Фукуяму, С. Хантінгтона, Ю. Шабаєва, Е. А. Шилза та ін.

Характеризуючи асиміляційну модель етнополітики, російські вчені В. Тішков і Ю. Шабаєв зазначали, що вона ґрунтується на ідеї «одна країна – один народ – одна мова», і в цьому випадку принцип громадянства протистоїть принципів меншини. Ця модель передбачає культурну гомогенізацію суспільства, що формується з різнорідних в етнічному, расовому та релігійному відношеннях груп населення, перетворення його на певну цілісність, підставою для котрої стають загальні громадянські ідеали й загальні культурні стандарти. Етнічна ідентичність унаслідок такої політики змінюється громадянською ідентичністю, і остання стає найважливішим соціальним маркером за культурного та політичного позиціонування особистості [25, с. 236, 372]. Відомий західний дослідник націоналізму Е. Сміт зауважував, що «...зазвичай, членам знову введених етносів або етнічним іммігрантам пропонувалися громадянство і мобільність у рамках загальної системи поділу праці в обмін на асиміляцію домінуючою політичною культурою та відмови від старих прихильностей і розмовних мов» [22, с. 94].

На думку російської дослідниці О. Борисової етнічна асиміляція – це природний процес засвоєння представниками різних етносів мови, культури, звичаїв і традицій середовища проживання [2, с. 54–55].

У рамках асиміляційної моделі кожна держава здійснює свою політику, зміст, мета та напрям якої можуть змінюватися. Професор Каліфорнійського університету Н. Смелзер стверджував: асиміляція, що передбачає повне зникнення групи меншини, може бути насильницькою – внаслідок сегрегації, вигнання і знищення або відбуватися мирно, тобто через поступове засвоєння групами чужої для них культури [21, с. 311]. В найрадикальнішому варіанті метою асиміляційної моделі український дослідник Р. Коршук називає формування єдиної нації шляхом нівелювання етнічних і культурних особливостей спільнот, котрі проживають на території держави. Основою асиміляційної моделі є ідея нації-етносу як єдиної етнічної та культурної спільноти. Саме рівень гомогенності й засоби його досягнення відрізняють крайній та поміркований варіанти цієї моделі. Основними засобами проведення подібної політики є заходи в освітній сфері й імміграційна політика [11, с. 444]. Найяскравіший приклад асиміляційної моделі етнополітики – концепції «плавильного котла» у США та «злиття націй» в СРСР.

Професор Лондонської школи економіки Ч. Кукатас розглядав асиміляторство як одну з альтернатив ізоляціонізму – воно полягало в тому, щоб допускати в країну приїжджих, але при цьому здійснювати політику їхньої асиміляції, обмежуючи масштаби впливу сторонніх на культуру приймаючого суспільства. Однак такий підхід також був малопродуктивним, оскільки, по-перше, іммігранти не лише піддавалися асиміляції, а й самі впливали на повсякденне життя і менталітет приймаючого суспільства; по-друге, не всі культурні меншини погоджувалися на запропонований їм сценарій і чинили опір спробам асиміляції; по-третє, в суспільстві з достатнім ступенем індивідуальної свободи асиміляторська політика могла призводити до обмежень не лише іммігрантів, а й корінних мешканців країни [12].

Асиміляційна модель вплинула на становлення багатьох сучасних націй. Їхній досвід засвідчує, що на певному етапі розвитку необхідне використання окремих

елементів цієї моделі. Вибір на користь асиміляційної моделі часто зумовлювався специфікою націо- та державотворення, був дієвим засобом подолання трайбалізму і сепаратизму. Важливу роль відіграють також засоби інтегрування: за умов ліберальної демократії, основою якої є право особи вільно робити вибір між добровільною асиміляцією та її уникненням, ця модель цілком може функціонувати [11, с. 445]. Однак державна політика насильницької асиміляції може викликати зворотню реакцію етнічних груп і навіть спричинити міжсуб'єктний конфлікт.

Вибух етнічного ренесансу в другій половині ХХ ст. і неспроможність асиміляційної моделі забезпечити єдність суспільства зумовили перехід багатьох демократичних країн до мультикультурної моделі етнополітики [11, с. 445–446]. Передвісником політики мультикультуралізму став американський дослідник Г. Каллен, котрий обґрунтував концепцію «культурного плюралізму» та необхідність її прийняття як моделі національного розвитку США. У 1915 р. він написав статтю «Демократія проти плавильного казана» [32], де висловив протест проти руйнування етнопонаціональних культур і запропонував демократичну альтернативу примусовій асиміляції. Розвиток відносин між американською демократією й етнічною самобутністю Г. Каллен назвав «культурним плюралізмом».

Модель мультикультуралізму передбачає легітимацію різних форм культурної інакшості, яка лаконічно виражена у формулі «інтеграція без асиміляції». Це передбачає, що в межах однієї держави можуть співіснувати різні етнокультурні, конфесійні й інші утворення, котрі мають право на публічну репрезентацію і збереження власних особливих рис, способу життя, зумовленого культурною специфікою. Водночас, мультикультуралізм – це також спосіб контролю та регуляції мультикультурної мозаїки за допомогою соціальних механізмів [14].

У науковій літературі існує чимало трактувань поняття «мультикультуралізм». Так, американський філософ і політолог Ф. Фукуяма визначив його як один із шляхів подолання напруженості у полікультурних державах та варіантів удосконалення й активізації процесу демократизації, що «...розуміється не тільки як терпимість стосовно культурного розмаїття, а й як вимога законодавчого визнання прав расових, релігійних і культурних груп, у цей час визнаний всіма сучасними ліберальними демократіями» [29]. Професор соціології Принстонського університету М. Уолцер, проаналізувавши способи сприйняття відмінностей, дійшов висновку: метою мультикультуралізму є «...навчання всіх дітей кожної з культур, упровадження плюралізму, характерного для суспільства іммігрантів, у класні кімнати» [27, с. 88]. Німецький учений Ф.-О. Радтке на прикладі Німеччини доводив, що політика мультикультуралізму – це спроба соціальної держави вирішити проблему інституційної дискримінації іммігрантів через символічне визнання різноманітності й рівноправності культур [17].

У мультикультурній моделі етнополітики Ч. Кукатас виокремив дві форми: м'який мультикультуралізм та жорсткий мультикультуралізм. Модель м'якого мультикультуралізму передбачає відмову і від спроб не допустити виникнення культурного різноманіття через самоізоляцію, і від прагнення не дати йому вкоренитися унаслідок асиміляції меншин; допускається і прийом країною представників різних культур, і спокійне ставлення до того, що меншини можуть залишатися «неінтегрованими». Ступінь асиміляції мав визначатися бажанням і здатністю кожного окремого індивіда. На думку Ч. Кукатаса, саме модель м'якого мультикультуралізму найбільше відповідає принципам класичного лібералізму та є оптимальною.

Жорсткий варіант мультикультуралізму відрізняється від м'якого ступенем. Одна з характеристик м'якої мультикультуралістської політики полягає ось у чому: в її рамках можлива асиміляція людей не стільки тому, що вони самі цього хочуть, скільки тому, що в них нема особливого вибору. В зв'язку з цим представники культурних меншин у суспільстві або нездатні підтримувати свою особливу ідентичність, оскільки це пов'язано з надмірними витратами, або не можуть повністю брати участь у житті суспільства через власні культурні уявлення і традиції. Жорсткий мультикультуралістський підхід полягає в тому, що суспільство має вживати активних заходів для забезпечення таким людям не лише повноцінної участі в житті суспільства, а й максимальних можливостей для збереження особливої ідентичності й традицій. За такою моделлю, до різноманітності варто не просто ставитися толерантно – її потрібно зміцнювати, заохочувати, підтримувати і фінансовими засобами (за потреби), і наданням культурним меншинам особливих прав [12].

Провідний російський теоретик мультикультуралізму В. Малахов охарактеризував мультикультурне суспільство як таке, де нема «панівної культури» (тут поняття «культура» не прикріплене до поняття «етнос»). Це суспільство, у котрому індивідам надана свобода вибирати, які культурні зразки є їхніми «власними».

Культурне розмаїття, на думку вченого, – не тільки і не стільки етнічне розмаїття, це – різноманітність життєвих стилів, культурних орієнтацій і культурних тенденцій. Культурний плюралізм полягає не в паралельному існуванні автономних «ідентичностей», а в їхній взаємодії, що передбачає їхнє взаємне проникнення та взаємну трансформацію [13].

Учені В. Тішков і Ю. Шабаєв трактують мультикультуралізм у вигляді особливої форми ліберальної ідеології, змістом якої є інтеграція різних етнічних і расових груп в єдину спільноту за збереження й офіційної підтримки їхньої культурної самобутності. Дослідники уточнюють: мультикультуралізм – це сповідувана владою тієї чи іншої країни доктрина єдності в різноманітті, що має на меті гармонізацію взаємодії між різними етнічними і расовими складовими держави на основі спільних цінностей за збереження культурної автономії громад [25, с. 245]. Така форма етнополітики допомагає нетитульному населенню зберігати групову ідентичність і безконфліктно співіснувати з домінуючою більшістю.

Професор Російського університету дружби народів Н. Кірабаєв, розглядаючи мультикультуралізм як «...компроміс у міжкультурному діалозі», охарактеризував його як «теорію, практику і політику неконфліктного співіснування в одному життєвому просторі багатьох різнорідних культурних груп» [10, с. 20]. При цьому вчений зазначив, що, незважаючи на утвердження поваги до розбіжностей, мультикультуралізм не відмовляється від пошуку універсальності. Отже, за політику мультикультуралізму можна розглядати у вигляді середнього шляху створення вільних цивілізаційних просторів, не руйнуючи традиційного буття етносів, сформованих історією локальних цивілізацій.

Українська дослідниця С. Дрожжина визначає мультикультуралізм як «...стан, процеси, погляди, політику культурно неоднорідного суспільства, орієнтовані на свободу вираження культурного досвіду, визнання культурного розмаїття; культурний, політичний, ідеологічний, релігійний плюралізм, визнання прав меншин як на суспільному, так і на державному рівні» [6, с. 94]. Проте, на погляд дослідниці, наявність етнокультурної та мовної розмаїтості не є підставою для визнання суспільства мультикультурним загалом. Для цього необхідно, щоб поряд із дескриптивними

ознаками мультикультуралізму існували нормативні. Сутність останніх полягає у піклуванні держави про права, гідність і добробут усіх її громадян, незалежно від етнічного, расового походження, віросповідання, мови та ін. Нормативний підхід підтверджує виправданість і необхідність для сучасних суспільств докладати зусиль у напрямі підтримки та сприяння матеріальному й духовному розвитку різних культурних груп, а також поваги до їхньої ідентичності [7, с. 97].

На думку української дослідниці І. М'язової, мультикультуралізм сьогодні є ідеологією, політикою та дискурсом, котрі підтверджують правомірність і цінність культурного плюралізму, доречність і значущість існування різноманіття культурних форм. У контексті мультикультуралізму несхожість і відмінність перестають розглядатися як «чуже», стаючи просто «іншим» [15, с. 156].

Однак етнополітична модель мультикультуралізму, попри її позитивні установки – громадянську рівноправність, стабілізацію етнічного складу населення країни, відмови держави від втручання у справи етнічної ідентифікації, дотримання правил толерантної поведінки – не є універсальною панацеєю. Так, викликає застереження характерна для мультикультуралізму перевага групових інтересів етнічних спільнот над інтересами індивіда, посилення «мозаїчності», навіть фрагментації окремих культур, прагнення іммігрантів уникнути інтеграції в приймаюче суспільство. На погляд декотрих дослідників, одним із наслідків мультикультурної етнополітики є руйнування традиційної культури місцевого населення представниками іммігрантів [5; 11, с. 446–447; 25, с. 249]. На необхідності збереження національної ідентичності територіального співтовариства, ґрунтованого на єдиній культурі, наголошував американський теоретик С. Хантінгтон, який убачав у мультикультуралізмі деструктивне начало. Він не мав сумнівів, що відмова від єдиної західної ідентичності, заохочення культурного різноманіття послаблять західний світ, тому застерігав: неодноразово лідери тих чи інших народів намагалися «...змінити ідентичність їхньої країни з однієї цивілізації на іншу. Аж до сьогодні в жодному випадку вони не досягли успіху, а породжували замість цього шизофренічні розколоті країни» [30, с. 504].

Подібної думки дотримувався також американський соціолог Е. Шилз, зазначаючи, що «мультикультуралізм», поширений в освітній системі США – чи не найефективніший засіб руйнування національного духу. Він призначений насамперед для підризу ідеї домінантної нації США і національної держави, яка її підтримує. Це може призвести до руйнування громадянського суспільства і відповідно завдати шкоди малим націям, котрі воно захищає. Наслідком розпаду громадянського суспільства була б війна «усіх проти всіх» [31].

Те, що втілення мультикультурної моделі етнополітики в життя іноді зумовлює протилежні наслідки, засвідчує досвід деяких розвинутих країн, зокрема Канади, де замість інтеграції суспільства триває його фрагментація на конкуруючі між собою етнічні сегменти. При цьому не тільки не відбувається зближення між етнічними групами, а й посилюється етнічне розшарування на індивідуальному рівні, тобто ускладнюються умови для міжособистісних комунікацій [25, с. 249]. Наслідком реалізації політики мультикультуралізму є також активізація сепаратистських настроїв: у 1995 р. франко-канадським сепаратистам не вистачило лише 1% голосів виборців, аби проголосити незалежність провінції Квебек [11, с. 447]. Тому не дивно, що низка провідних світових лідерів змушені були визнати повний провал концепції мультикультуралізму в їхніх країнах. Подібні заяви зробили канцлер Німеччини А. Меркель, прем'єр-міністр Великої

Британії Д. Кемерон, Президент Франції Н. Саркозі [1, с. 31; 3; 16; 19; 26] та інші політики.

Отже, проаналізувавши асиміляційну і мультикультурну етнополітичні моделі, особливості їхнього формування та функціонування, можна підсумувати, що кожна з них містить раціональні ідеї, які за певних умов можуть бути використані в процесі реалізації державної етнонаціональної політики. Однак жодна з моделей не є універсальною панацеєю. Так, якщо асиміляторство спрямоване на нівелювання етнічних і культурних особливостей меншин, а мультикультуралізм – на руйнування традиційної культури автохтонного населення. Така ситуація послаблює внутрішню стабільність суспільства і потребує дієвіших механізмів, ґрунтованих на взаємовигідних формулах співпраці, справедливому розподілі влади та ресурсів, культурній терпимості до іншого тощо.

Список використаної літератури

1. Бандурка А. С. Сім облич мультикультуралізму / А. С. Бандурка // Гілея. – 2012. – Вип. 59. – С. 29–35.
2. Борисова О. В. Этнические группы в политическом процессе / О. В. Борисова. – Ульяновск : ГСХА, 2003. – 172 с.
3. Британська політика мультикультуралізму провалилася – Камерон [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.radiosvoboda.org/content/news/2298705.html>.
4. Гордієнко А. В. Концепція мультикультуралізму в сучасному науковому дискурсі / А. В. Гордієнко // Наукові праці. – 2012. – Т. 178. – вип. 166. – С. 17–20.
5. Дерябина С. Р. Россия и опыт мультикультурализма: за и против [Электронный ресурс] / С. Р. Дерябина. – Режим доступа : <http://www.demoscope.ru/weekly/2006/0231/analit03.php>.
6. Дрожжина С. В. Культурна політика сучасної полікультурної України: монографія / С. В. Дрожжина. – Донецьк : ДонДУЕТ, 2005. – 196 с.
7. Дрожжина С. В. Мультикультуралізм: теоретичні і практичні аспекти / С. В. Дрожжина // Політ. менеджмент. – 2008. – № 3. – С. 96–106.
8. Євтух В. Б. Етнічність: енциклопед. довідник / В. Б. Євтух. – К. : Фенікс, 2012. – 396 с.
9. Касьянов Г. В. Теорії нації та націоналізму: монографія / Г. В. Касьянов. – К. : Либідь, 1999. – 352 с.
10. Кирабаев Н. С. Культурная идентичность, плюрализм и глобализация в современном философском дискурсе / Н. С. Кирабаев // Культурная идентичность и глобализация : докл. и выст. V Междунар. филос. симпозиума, Москва, 27–28 апр., 4–5 мая 2001 г. – М.: [б.и.], 2002. – С. 15–20.
11. Коршук Р. М. Моделі етнополітики / Р. М. Коршук // Гілея. – 2010. – Вип. 40. – С. 442–449.
12. Кукатас Ч. Теоретические основы мультикультурализма [Электронный ресурс] / Ч. Кукатас. – Режим доступа : http://dialogs.org.ua/ua/issue_full.php?m_id=10227.
13. Малахов В. Зачем России мультикультурализм? [Электронный ресурс] / В. Малахов. – Режим доступа: <http://www.antropotok.archipelag.ru/text/a062.htm>.
14. Мамонова В. А. Мультикультурализм: разнообразие и множество [Электронный ресурс] / В. А. Мамонова. – Режим доступа : http://www.intelros.ru/2007/07/06/vamamonova_multikulturalizm_raznoobrazie_i_mnozhestvo.html.

15. М'язова І. Ю. Про місце та роль мультикультуралізму в комунікативному просторі / І. Ю. М'язова // Філософські проблеми гуманітарних наук. – 2008. – № 13. – С. 156–160.
16. Меркель: мультикультуралізм у Німеччині не вдався [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.radiosvoboda.org/content/news/2193007.html>.
17. Радтке Ф.-О. Дилемма немецкого социального государства в обращении с иммиграцией [Электронный ресурс] / Франк-Олаф Радтке. – Режим доступа : http://www.cisr.ru/files/publ/Migr_Radtke.pdf.
18. Савинов Л. В. Этнонациональная политика: принципы субсидиарной модели / Л. В. Савинов // Сучасна українська політика: політики і політологи про неї. – К. : Укр. центр політ. менеджменту, 2008. – С. 194–202.
19. Саркозі признав провал мультикультуралізму [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.newsmarket.com.ua/2011/02/sarkozi-priznav-proval-multikulturalizmu/>.
20. Словник іншомовних слів: 23 000 слів та термінологічних словосполучень / уклад. : Л. О. Пустовіт, О.І. Скопненко, Г.М. Сюта, Т. В. Цимбалюк. – К. : Довіра, 2000. – 1018 с.
21. Смелзер Н. Социология / Н. Смелзер. – М.: Феникс, 1994. – 688 с.
22. Смит Э. Д. Образование наций [Текст] / Э. Д. Смит // Этнос и политика : хрестомат. / авт.-сост. А. А. Прусаускас. – М.: УРАО, 2011. – С. 86–94.
23. Сорокин П. А. Общедоступный учебник социологии [Текст] / П. А. Сорокин. – Москва : Наука, 1994. – 560 с.
24. Тишков В. А. Теория и практика мультикультурализма [Текст] / В. А. Тишков // Мультикультурализм и трансформация постсоветских обществ / под ред. : В. С. Малахова, В. А. Тишкова. – Москва : Ин-т этнолог. и антрополог. РАН, 2002. – С. 331–350.
25. Тишков В. А. Этнополитология: политические функции этничности [Текст] : учебник / В. А. Тишков, Ю. П. Шабаев. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 2011. – 376 с.
26. Ткаченко В. Криза мультикультуралізму й проблеми єдиного освітнього поля / В. Ткаченко // День. – 2011. – 21 лип.
27. Уолцер М. Про толерантність / М. Уолцер. – Х.: РА-Каравела, 2003. – 148 с.
28. Фалалеева И. Н. Субъект и объект этнонациональной правовой политики: проблемы определения элементного состава / И. Н. Фалалеева // Вестн. Волгоград. гос. у-та. – 2012. – № 2 (17). – С. 92–98.
29. Фукуяма Ф. Идентичность и миграция [Электронный ресурс] / Ф. Фукуяма. – Режим доступа : <http://n-europe.eu/content/?p=1290>.
30. Хантингтон С. Кто мы?: Вызовы американской национальной идентичности / С. Хантингтон. – М.: АСТ, 2004. – 635 с.
31. Шилз Е. А. Нація, національність, націоналізм і громадянське суспільство [Електронний ресурс] / Е. А. Шилз. – Режим доступу : <http://www.ji.lviv.ua/n21texts/shilz.htm>.
32. Kallen H. M. Democracy versus the Melting-Pot: A Study of American Nationality [Electronic resource] / H. M. Kallen // The Nation. – 1915. – 25 Feb. – Mode access : <http://www.expo98.msu.edu/people/kallen.htm>.

**ГОСУДАРСТВЕННАЯ ЭТНОПОЛИТИКА МЕЖДУ АССИМИЛЯТОРСТВОМ И
МУЛЬТИКУЛЬТУРАЛИЗМОМ****Мыкола Лазарович**

*Тернопольский национальный экономический университет,
юридический факультет, кафедра документоведения,
информационной деятельности и украиноведения
ул. Микулинецкая, 46 а, 46000, г. Тернополь, Украина
e-mail: lazar-m@ukr.net*

Анализируются ассимиляционная и мультикультурная модели этнополитики, особенности их формирования и функционирования. Подытожено, что обе модели не являются универсальными и требуют новых подходов и механизмов.

Ключевые слова: этнополитика, государство, меньшинства, ассимиляция, мультикультурализм.

**STATE ETHNOLITICS BETWEEN
ASSIMILATION AND MULTICULTURALISM****Mykola Lazarovych**

*Ternopil National Economic University,
Faculty of Law, Department of Documentation
Science, Information Activity and Ukrainian Studies,
Mykulynetska st., 46 а, 46018, Ternopil, Ukraine,
e-mail: lazar-m@ukr.net*

Analyzed assimilation and multicultural model of ethnic policy, especially their formation and functioning. Summarized that both models are not universal and require new approaches and mechanisms.

Ключові слова: ethnopolitics, government, minorities, assimilation, multiculturalism.